

POSTANOWIENIE

Dnia 16 marca 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Iwona Koper (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Mirosław Bączyk

SSN Tadeusz Domińczyk

w sprawie ze skargi Przedsiębiorstwa Produkcyjno - Handlowo - Usługowego "D(...)" Spółki Jawnej w G.

przeciwko "I(...)" Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł. poprzednio "M(...)" Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł. o uchylenie wyroku sądu polubownego, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 16 marca 2005 r., zażalenia strony powodowej na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 2 grudnia 2004 r., sygn. akt I ACa (...), [WCK (...)],

uchyla zaskarżone postanowienie.

Uzasadnienie

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Apelacyjny odrzucił kasację powoda - Przedsiębiorstwa Produkcyjno – Handlowo - Usługowego „D(...)” Spółki Jawnej, od której nie została uiszczona należna opłata (art. 16 ust. 3 uksc).

Postanowieniem z dnia 27 października 2004 r. powód został zwolniony od wpisu od kasacji w połowie, tj. ponad kwotę 19.322,60 zł. W wyznaczonym terminie na poczet należnej opłaty uiszczona została kwota 8.000 zł i wraz z dokonaniem wpłaty powód wniósł o zmianę - w trybie art. 359 k.p.c. - wymienionego postanowienia przez zwolnienie go od tej opłaty ponad kwotę 8.000 zł. Postanowieniem z dnia 10 listopada 2004 r. Sąd Apelacyjny oddalił wniosek.

Odrzucając kasację, Sąd Apelacyjny przyjął, że złożenie ponownego wniosku o zwolnienie od wpisu nie przerwało biegu terminu do opłacenia kasacji, która w tej sytuacji jako nieopłacona należnym wpisem podlegała odrzuceniu.

W zażaleniu powód wnosił o rozpoznanie w trybie art. 380 k.p.c. postanowienia z dnia 10 listopada 2004 r. o oddaleniu wniosku o zmianę postanowienia w sprawie zwolnienia od wpisu oraz poprzedzającego go postanowienia z dnia 27 października 2004 r. o częściowym zwolnieniu od wpisu, zmianę postanowienia z dnia 10 listopada 2004 r. przez uwzględnienie wniosku o dalsze zwolnienie, a w konsekwencji uchylenie postanowienia o odrzuceniu kasacji. Zarzucał naruszenie art. 113 § 2 k.p.c. przez przyjęcie, że nie zostały spełnione przesłanki do udzielenia mu zwolnienia oraz art. 359 przez oddalenie ponownego wniosku w tym przedmiocie, mimo uzasadniającej go zmiany okoliczności. Twierdził, że przez oddalenie jego wniosków o zwolnienie od wpisu pozbawiony został prawa do sądu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Postanowieniem z dnia 18 maja 2004 r. powód został zwolniony od wpisu od apelacji. Nie uzyskał wówczas zwolnienia od kosztów sądowych w całości, o które się ubiegał, wobec nieudokumentowania wysokości dochodów uzyskanych w 2004 r.

We wniosku o zwolnienie od wpisu od kasacji z dnia 28 września 2004 r. podniósł, że w związku ze sprawą poniósł już koszty w kwocie 120 tys. zł, co znacznie pogorszyło jego sytuację finansową. Podał, że obecnie majątek Spółki jest obciążony zobowiązaniami z tytułu kredytów bankowych, a dochód Spółki nie pokrywa jej kosztów. Na podstawie ugody bankowej powód stracił możliwość korzystania z kredytu odnawialnego. Określił wysokość zadłużenie z tytułu kredytu na kwotę 587.084,07 zł. Twierdzenia te wykazał przedłożonymi dokumentami. Odnośnie do sytuacji rodzinnej i majątkowej współników przedłożone zostały zaświadczenia o wysokości zarobków ich współmałżonek (w kwocie 1.640 zł D. K. oraz w kwocie 823 zł J. R.). Z oświadczeń współników wynika, że zarówno oni jak i ich małżonki nie posiadają kont osobistych. Majątek Spółki stanowi komputer, dwa samochody, dwie nieruchomości obciążone wpisem hipoteki na rzecz banku w kwocie 124.000 USD. R. K. ma na utrzymaniu dwóch synów, jego wydatki rodzinne wynoszą 2.500 zł miesięcznie, użytkuje samochód będący własnością banku w G. R. R. utrzymuje troje dzieci, użytkuje samochód stanowiący własność banku, zamieszkuje w domu jednorodzinnym na którym jest ustanowiona hipoteka w kwocie 350.000 zł, koszt utrzymania jego rodziny wynosi 2.500 zł. Dodatkowo na wezwanie Sądu współnicy przedłożyli oświadczenie odnośnie do

wysokości uzyskanych przez Spółkę do 30 września 2004 r. przychodów oraz podali, że w tym okresie nie osiągnęli dochodu, w związku z tym nie płacą podatku dochodowego, co udokumentowali. Przychód uzyskali w początkowych miesiącach roku, obecnie zaś praktycznie przestali prowadzić działalność handlową.

Na tej podstawie Sąd Apelacyjny zwolnił powoda od opłaty od kasacji w połowie, nie sporządzając uzasadnienia wydanego postanowienia. We wniosku o zmianę tego postanowienia powód powołał się na pogorszenie sytuacji finansowej zarówno Spółki jak i wspólników oraz ich rodzin w związku z zaciągnięciem dalszych prywatnych pożyczek na opłacenie części wpisu. Wniosek ten oddalony został bez sporządzenia uzasadnienia.

Oddalenie wniosku o przyznanie zwolnienia od kosztów sądowych, które nie zostało dostatecznie lub jak w tym przypadku w ogóle uzasadnione może rodzić u strony przekonanie - któremu daje wyraz skarżący - o faktycznym pozbawieniu jej prawa do sądu.

Podzielić też trzeba dalsze zarzuty zażalenia odnośnie do oddalenia przez Sąd Apelacyjny bez uzasadnionej podstawy wniosku powoda o zmianę postanowienia z dnia 27 października 2004 r., w którym domagał się przyznania mu zwolnienia od wpisu od kasacji, obejmującego całą jego dalszą część, tj. ponad kwotę 8.000 zł, w miejsce zwolnienia ponad kwotę 19.322,60 zł.

Spółce jawnej może być przyznane zwolnienie od kosztów w razie wykazania, że każdy ze wspólników nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny (art. 113 § 1 k.p.c.).

W przytoczonych okolicznościach charakteryzujących sytuację finansową powodowej Spółki, która nie osiąga dochodów, posiada wysoki stopień zadłużenia, nie posiada zdolności kredytowej oraz przy uwzględnieniu sytuacji rodzinnej wspólników powyższe przesłanki uznać należy za dostatecznie wykazane. Stan taki ukształtował się definitywnie w następstwie okoliczności przytoczonych we wniosku o zmianę postanowienia z dnia 27 października 2004 r., co uzasadniało uwzględnienie tego wniosku i zwolnienie powoda od wpisu od kasacji ponad jego uiszczoną część.

Pozytywny dla skarżącego efekt rozpoznania w trybie art. 380 k.p.c., postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 10 listopada 2004 r. prowadzi do uchylecia zaskarżonego postanowienia o odrzuceniu jego kasacji (uchwała SN z dnia 16 listopada 2004 r., III CZP 62/04 dotychczas, nie publ.), o czym orzeczono na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398¹⁶ k.p.c.